KOM UD OG LÆR!

Forløb 11
HISTORIE
4-6 klasse

- om Oldtiden i ”baghaven”

KEND DIN
LANDSBY

Oldtiden ligger mere end 1000 år tilbage med sten-, bronze- og jernalder.
Alligevel kan vi stadig finde spor fra dengang i landskabet omkring skolen.
Andre spor er fundet tidligere og bragt til museerne, hvor vi kan se nogle af dem.

På tur i Oldtiden
Arkæologiske fund fortæller om Oldtiden rundt om skolen. Vi besøger steder, hvor der er gjort spektakulære fund - og rejser i fantasien tilbage i tiden. Hvor og hvordan boede man dengang og hvad levede man af?

De lokale fund
Rundt om på markerne er der gjort mange fund, som ligger i private samlinger eller på museerne. Vi prøver at opstøve nogle helt lokale sager, brugt af folk lige her på stedet for mange hundrede år siden.

Forord:

Hæftet beskriver et forløb, hvor eleverne dykker ned i et stykke spændende lokalhistorie nær ved jeres skole. Forløbet skal ses som et forslag, der kan rettes til efter lokale forhold og klassens behov.

Udgangspunktet er nærområdet ved jeres skole i Hedensted Kommune, med det særpræg, der findes lige på jeres sted. Der fokuseres på den lokale historie, men fra det nære kigger vi også ud i Danmark og den store verden.

Eleverne kommer til at arbejde med helt lokalt stof og får hermed en bedre indsigt i deres lokalområde. Det gør arbejdet nærværende, og ofte kan eleverne supplere med viden hentet fra familie og bekendte.

Forløbet er et ud af mange KOM UD OG LÆR! - tilbud fra Glud Museum, hvor undervisningen flyttes ud i nærområdet med hjælp fra museets kultur- og naturvejleder.

En uundværlig samarbejdspartner er lokalarkiverne og lokale beboere, hvor vi henter guld i form af lokalhistorisk viden og de mange gode historier, der findes i gemmerne.

Det kan også være en god idé at besøge et af museerne. Her kan man få en spændende dag med aktiviteter og mulighed for at komme tæt på livet, som det var i gamle dage.

Hvis I har idéer til ændringer og forbedringer, så sig endelig til, så vi kan få gjort hæfterne så anvendelige som muligt.

Kontakt: Glud Museum, Jens Kjær
Tlf. 42 67 43 13 – E-mail: jk@gludmuseum.dk

Indhold:

Forord	2
Planlægningsmøde	3
Læringsmål	3
Timeforbrug	3
Elevernes forberedelse	4
På oldtidstur	5
Tilbage i klassen	6
Formidling	7
Evaluering	8
Baggrundsmateriale	9
Brug museerne	10

Planlægningsmøde:

Glud Museum hjælper gerne med at planlægge og gennemføre et forløb ved jeres skole. Kontakt derfor museets kultur- og naturvejleder i god tid, så I kan få aftalt et planlægningsmøde og datoer for forløbet.

På planlægningsmødet rettes forløbet til, så det passer til klassens behov og mulighederne i skolens nærområde.

Læringsmål fastsættes og forløbet tilrettes i forhold til det.

Der afstemmes forventninger og aftales fordeling af opgaver.

Museet kan bl.a. hjælpe med:

Kontakt og aftaler med lokalarkiv.
Kontakt til lokale borgere, der kan hjælpe.
Baggrundshistorie til elevernes forberedelse.
Baggrundsmateriale (relevante bøger, artikler, historie til forberedelse, kort mv.).
Gennemføre tur og aktiviteter.
Evt. museumsbesøg.

Læringsmål:

Læringsmål aftales med læreren. Forløbet kan som eksempel lægge mere eller mindre vægt på brug af IT.

Læringsmål for faget historie:

- Du har kendskab til betydning af ”Forhistorisk tid” og ”Oldtiden”.
- Du kan fortælle om forskelle på stenalder, bronzealder og jernalder.
- Du kender fund fra oldtiden tæt på skolen.

Læringsmål for IT:

- Du kan søge på ”Fund og fortidsminder”.
- Du kan søge billeder på nettet, kopiere dem og printe dem ud.
- Du kan skanne billeder og printe dem ud.

Timeforbrug:

Planlægnings-møde	Elevernes forberedelse	På tur	Tilbage i klassen	Formidling og evaluering
2 timer	2 timer	4 timer	4 timer	2 timer

Timerne kan samles på temadage eller fordeles over flere uger. Turen på 4 timer kan evt. være 2 x 2 timer.

Elevernes forberedelse:

Eleverne får en introduktion til Oldtiden og en kort fortælling om historien fra Istiden til Vikingetiden på denne egn.

Baggrundshistorien

Baggrundsmaterialet "Oldtiden i baghaven" læses højt og der vises tilhørende billeder på tavlen.
I taler sammen om historien og de svære ord, som f.eks. .

Forberedelse til tur

Sammen ser klassen på hjemmesiden "Fund og fortidsminder" og finder ud af, hvad der er fundet i et område på f.eks. 2-3 km fra skolen.
På forhånd kan Glud Museums N/K-vejleder hjælpe med at finde steder, der er spændende at besøge.

Forberedelse til aktiviteter

Som en del af aktiviteterne skal der males korn og bages snobrød over bål. Derfor skal der laves en liste over opgaver og ting, der skal bruges i den forbindelse.

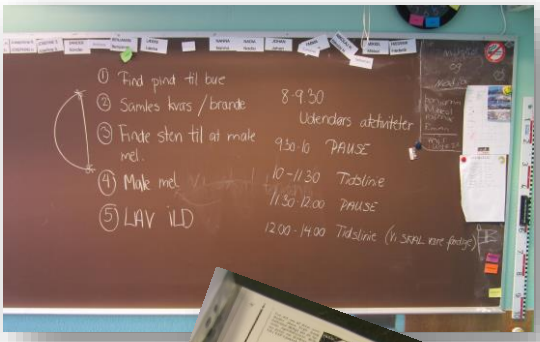

På oldtidstur:

Over jorden

Mange af sporene fra oldtiden findes under jorden, men gravhøje er der stadig flere steder og enkelte steder de mere sjældne skibssætninger – som f.eks. på Hjarnø.

Besøg en gravhøj

Vi går eller cykler afsted til den nærmeste gravhøj. Er den fra Stenalder, Bronzealder eller Jernalder? Hvordan kan man se forskel? Vi skal huske at spørge om lov, hvis vi skal over privat jord for at komme hen til gravhøjen. Vi ser om der er andre gravhøje i nærheden og kigger evt. forbi der.

Helligkilder

Vand har altid været livsvigtig og en kilde fik ofte stor betydning og blev et helligt sted. Vi leder efter kilder og deres historie i landsbyens nærhed.

Private samlinger

På mange gårde ligger der nogle stenøkser og andre stenredskaber, der er dukket frem af mulden under pløjningen. Enkelte steder er det blevet til større samlinger, hvis det har haft speciel interesse.
Der skal nok være noget I kan få lov at se i nærheden. Spørg evt. lokalarkivet om de har kendskab til nogen.

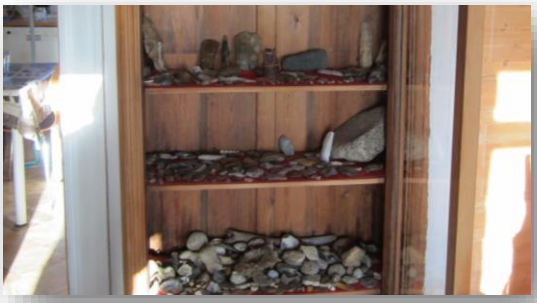

Tilbage i klassen:

En billedsamling

Fra ”Fund og fortidsminder” på nettet kan man se, hvilke fund, der er gjort i nærheden af skolen.

Mange fund i museernes samlinger er svære at få fat i, men eleverne kan lave en billedsamling af tilsvarende fund ved at lede på nettet.

Find f.eks. billeder af stenøkser, pilespidser og stendolke eller tilsvarende genstande fra bronze- eller jernalder.

Stednavne

Stednavne kan være gamle og sjove.
På de ældste ejerlavskort (se Historiske kort på nettet) står der ofte marknavne.

Hvis f.eks. navnet ender på ”-høj” fortæller det som regel, at der ligger eller har ligget en gravhøj på stedet. Se også på de andre navne. Hvad mon de betyder? Her skal voksenhjælp til at tyde skriften.

Oldtids display

Eleverne arrangerer deres nyindhentede viden i displays med små modeller af redskaber, huse og lignende opstillet sammen med information om genstandene.

Oplysninger og billeder kan også sættes sammen på posters og en tidslinje.

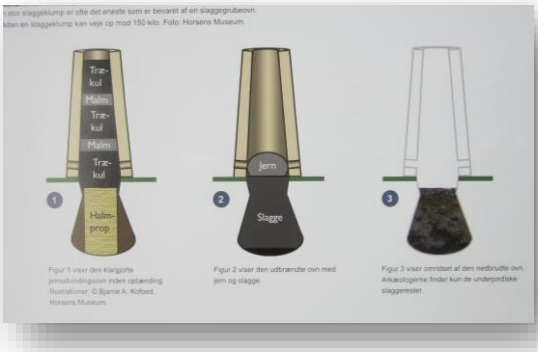

Formidling:

Eleverne præsenterer deres arbejde for de andre elever på skolen på en forhistorisk dag.

Aktiv oldtid

Elever og gæster får mulighed for at male korn på den helt gamle måde med gruttesten.

Ved bålpladsen gøres forsøg med at lave ild uden brug af tændstikker. Der er samlet brænde og der hugges pindebrænde og snittes tynde spåner til at lette optændingen.

De lange pinde skal gøres klar til snobrød, så de skal afbarkes og snittes spidse. Når bålet har dannet gode gløder, så er vi ved at være klar til snobrødsbagning.

Eleverne byder på små godbidder – nødder, frugt og grønt - som kunne være samlet i Stenalderen.

Udstilling

Inde på skolen har eleverne arrangeret en udstilling med deres oldtisdisplays og posters.

Der sidder elever klar til at svare på spørgsmål om oldtiden og de udstillede genstande.

Efter forløbet - evaluering:

- Hvad har du lært under forløbet?

_____

_____

- Har undervisningen været anderledes end normalt? Beskriv.

_____

_____

- Hvad synes du om den måde at lære på, som du har oplevet under forløbet?

_____

_____

- Har forløbet givet dig større motivation for og interesse i at lære nyt om din by og dit nærområde? Uddyb.

_____

_____

- Hvad har været det bedste under forløbet?

_____

_____

- Hvad kan forbedres?

_____

_____

Baggrundsmateriale:

Hedensted.dk – søg efter digitale kort

Fund og fortidsminder: http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/

Historiske kort på nettet: https://hkpn.gst.dk/

Lokalarkiver: https://www.hedensted.dk/borger/kultur-og-fritidsliv/kulturtilbud/lokalarkiver

Spredte glimt fra Hedensted Kommune, Jenny Madsen

På museum:

Museerne i kommunen har meget at byde på og de vil gerne have besøg af skoleelever.

Uldum Mølle har et miniaturelandskab og Uldum-pigen - begge dele fra jernalderen.

Skal man se den helt store samling af genstande fra oldtiden i vores område, så skal man besøge Horsens Museum.

Glud Museum

En fantastisk samling smukke gamle huse og gårde, der fortæller om livet i østjyske landsbyer.
Museet har en skoletjeneste med aktiviteter for eleverne og en udfarende kultur- og naturvejleder.
Se mere på: gludmuseum.dk

Hjortsvang Museum

Her er masser at kigge på – store og små maskiner, gamle redskaber og huse indrettet som i gamle dage.
Museet tilbyder gratis skoletjeneste med besøg på typisk 1½-2 timer – evt. op til 4 timer.
Se mere på: hjortsvangmuseum.dk

Uldum Mølle

Den fine gamle mølle maler stadig og er rammen om et møllemuseum og en udstilling, der viser udsnit af livet i og omkring det store Uldum Kær.
I kan selv male mel og se mølleren arbejde.
Se mere på: uldummolle.dk

Mindestuen i Gl. Sole

Her åbnes dørene efter aftale til en skolestue, der ser ud som for 100 år siden. Den gamle privatskole fortæller også historien om "De stærke jyder" – en religiøs bevægelse, der blev udbredt her på egnen.
Se mere på: destærkejydersskole-mindestuen.dk

Juelsminde Havnemuseum

Fortæller fiskernes historie og historien om havnen og færgehavnen.
Se mere på: havnemuseum.dk

Danmarks Ferguson Museum

Her er der traktorer og andre landbrugsmaskiner i lange baner. Man må selv gå rundt og kigge i verdens største samling af Ferguson traktorer.
Se mere på: fergusonmuseum.dk